

İstanbul Gezi Rehberi

Murat Belge
Tarih Vakfı Yurt Yayınları
İstanbul, 1995
367 sayfa

İstanbul, coğrafi konumuna bağlı olarak uzun tarihi boyunca farklı medeniyetlerin merkezi oldu. Bunun sonucu olarak da o medeniyetlerin kendilerine özgü sebiricilik anlayışları İstanbul'un oluşumunda ve yapışmasında etkili oldu.

Son 30-40 yıl içerisinde hızlı bir büyüme yaşayan ve bu süreçle birlikte gelen değişimi sindirmeye çalışan İstanbul artık özümsemeyeceği kadar artan göç talebini karşılayamıyor. 1960'larda sanayi patlamasının yaşanmasıyla birlikte 'taşı toprağı altın' olarak düşünülen İstanbul, o zamanlardan beri de kendisine olan yoğun talebi karşılamaya çalışıyor. Teknoloji ve sanayileşme insanlara oldukça fazla imkan sağlıyor. Ancak aynı ölçüde yıkıcı da olabiliyor. Bundan nasibini yeterince almış görünen İstanbul'un uğradığı tahribatin ne zaman giderileceği ise meçhul. Yine de, Belge'nin de dediği gibi "Temiz, etkili, ilginç ve özgün bir İstanbul hala mümkündür."

İstanbul Gezi Rehberi, adından da anlaşılacağı gibi gezirken ve görmek için kullanılacak bir rehber niteliğinde. Daha çok genel tarihe ağırlık vermeye çalıştığını söyleyen Murat Belge, sanat tarihi ve mimarlık tarihi gibi konulara çok az değinmiş. İstanbul'un nasıl böyle olduğu komisyonun başlıca merakı olduğunu belirten Belge, İstanbul'un tarihini duyurduğunu yakalamaya çalışmış. Kitabın alanı tarihi İstanbul'la sınırlı tutulmuş, ama, özellikle şehrin tarihi bölümlerinde var olan bütün yapıları kısaca da olsa söz edilmiş. Yazılarda daha çok oralarda geçen olaylar ve mekanlarla ilgili hikayeler anlatılmış.

Kitabın bölümleri Sultanahmet ve Çevresi; Surlar; Divanyolu-Aksaray;

Eminönü-Çağaloğlu; Çarşılar Bölgesi; Unkapanı-Zeyrek; Fatih-Çarşamba-Karagömrük; Vatan ve Millet Caddeleri; Eyüp; Sur Dışı Marmara Kıyıları; Galata ve Pera; Beyoğlu Yakasının Öteki Semtleri; Boğaziçi; Üsküdar; Kadıköy; Adalar; Uzak İstanbul.

Marco Polo'nun Geziler Kitabı

Ceviri: Ömer Güngören
Yol Yayınları
İstanbul, 1985
223 Sayfa

Marco Polo, 13. yüzyılın ortalarında Batı'nın hiç deneyecek kadar az tanıdığı Asya'ya serüvenli bir yolculuk yaptı. Bu kitap, Marco Polo'nun 25 yıllık gezileri sırasında gördüğü ipek yolu, Çin, Hindistan ve Türklerin anıyordu gibi yerler hakkındaki düşüncelerini içeriyor.

Kitabın çevirisini yapan Ömer Güngören'in önsözde de belirttiği gibi "Marco Polo'nun kitabı, o zamanlar, Batı'nın ilerisinde olan Çin uygarlığının gerçekçi bir biçimde yansıması için Hristiyanlığı küçük düşürmeye çalışan bir abartı ve uydurma diye karalanmak istenmişti. Ayrıca kitapta bilgileri Ortaçağ'da yaşayan Avrupalıların inanmayacağı denli olağanüstü ve yeniydi. Marco Polo'nun ölürken (1324), "Gördüklerimin yansımasını anlatmadım, çünkü kimse inanmayacaktı" demiş olması bu bakımdan düşündürücüdür." Marco Polo'nun anlattıklarına yüzyıllar boyunca inanılmamış, bunlara hayal ürünü olarak bakılmıştı. Ancak çağımızda gelişen bilimlerin ışığında bu bilgilerin gerçeğe çok yakın olduğu anlaşılmıştır. Marco Polo'nun 13. yüzyıla ait gözlemleri, içinde bulunduğu çağa ve o dönemin Asya kültürüne ilişkin anlattıkları günümüz insanı için artık hiç de yabancı olmayan, sıradan, alışlagelmiş gerçeklerdir. Ancak nereden nereye hangi koşullarda geldiğinin anlaşılması açısından bu kitabın önemli bir yeri vardır.

Herkes İçin Internet

Kürsat Çağiltay
TUBİTAK Yayınları
İstanbul, 1995, 173 Sayfa

Türkiye'de İnterneti yaygınlaştırmaya çalışırken, bu konudaki en büyük eksikliğini İnternet ile ilgili Türkçe doküman olduğunu farkettiklerini belirten Çağiltay, bu kitabın bu açığı kapatmak amacıyla oluşturulduğunu belirtiyor.

İki bölüme ayrılan kitabın birinci bölümünde İnternet'in ne olduğu, tarihçesi ve elektronik mektup, FTP, Archie, Gopher gibi kullanıcıların bilgiye ulaşmak için yararlanabilecekleri önemli İnternet araçları örneklerle açıklanıyor. İkinci bölümde ise daha çok teknik ağırlıklı açıklamalara yer veriliyor. Kitabın sonunda yer alan Ekler'de ise, İnternete bağlı olan ve bağlanmak isteyen kurumlar için yararlı bilgiler ve formlar yer alıyor.

500.000 TL'ye satın alınan kitabı, aşağıdaki adresten edinebilirsiniz.
TUBİTAK Enformasyon Teknolojileri Müdürlüğü
Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere/ANKARA
Hesap No: TC İş Bankası Başkent Şubesi 42990423371011

Marco Polo'nun Geziler Kitabı, üç kitapta oluşuyor. Birinci kitap, Marco Polo'nun bütün Tatarların kağanı olan Büyük Kağan'la karşılaşmasını ve gönderildiği görevler sırasında gördüğü, gezdiği yerleri içeriyor. İkinci kitapta, o zamanlar ülkenin başında bulunan Kubilay Kağan'ın gerçekleştirdiği işler ve gidip gördüğü yerler anlatılıyor. Üçüncü kitapta ise Hindistan'da görülen ilginç olaylardan bahsediliyor.

Anadolu'da Bronz Çağı Kentleri

Sevgi Aktüre
Tarih Vakfı Yurt Yayınları
İstanbul, 1994
201 sayfa

Kent ve kentleşme tarihine ilişkin konular ve sorular tarih nedir söyleminin pek de fazla üzerinde durulmayan bir bölümünü oluşturmaktadır. Oysa kentler ilk kuruldukları andan itibaren toplum yaşantısında ve toplum için oldukça önemli bir yere sahip; "Tarih içinde Anadolu Kenti" başlığı altında yayımlanması planlanan bu çalışmada, ilk kuruluş evresinden 19. yüzyıl sonuna kadar, Anadolu kentlerinde, zaman içinde ortaya çıkan mekansal yapının değişim sürecinin, bu yapıyı belirleyen sosyo-ekonomik süreçlerle nedensellik ilişkileri kurularak ele alınması amaçlanmıştır. Çalışmanın hedefi ise, "tarih biliminin genel amacı doğrultusunda geçmişin anlaşılır kılarak bugünkü durumun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktır".

Hemen her bilimsel çalışmada yöntem seçimi sırasında iki seçenek olduğunu belirten Aktüre, bu yöntemleri Anadolu'da kent ve kentleşme olgusunun tarihsel evrimini önceden bilinen

bir tipoloji içine yerleştirmek ve bu olgunun tipolojinin diğer örneklerinden farklılık gösteren kendine özgü niteliklerini ortaya koymak olarak ayırıyor. Aktüre bu kitabında ikinci yolu tercih etmiş. Kitapta, toplumsal yapıdaki değişim ile kentlerin mekansal yapılarındaki değişim arasında doğrudan bir ilişki olduğu varsayılıyor.

Kitap, giriş ve sonuç kısımlarının dışında iki bölüme ayrılmış. Anadolu'da Kent ve Kentleşme Tarihini Etkileyen Özgün Çevre Koşulları ve Nüfus Dağılımı olarak atlandırılan birinci bölümün alt başlıkları İklim ve Bitki Örtüsündeki Doğal Değişim Sürecinin Kentleşme Sürecine Etkileri; Jeomorfolojik Yapıdaki Değişim Sürecinin Kentlerin Morfolojik Yapılarına Etkileri; Tarih İçinde Anadolu'nun Nüfusuna ve Yerleşmelerin Mekansal Dağılımına İlişkin Bazı Varsayımlar. İkinci bölüm Anadolu'da Bronz Çağı Yerleşmeleri (İÖ 300-1200). Bu bölüme ait alt başlıklar ise Metal İşleme Teknolojisinin Gelişim Süreci; Anadolu'da Bronz Çağı Zaman Dizini; Anadolu'da Bronz Çağı Kentleri; Örnek Çalışmalar ve Anadolu'da Demir Çağı'nın Başlangıcı.

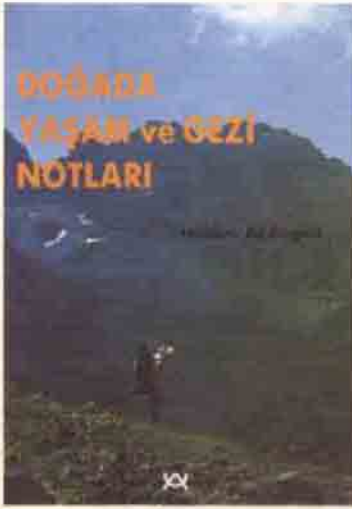
Doğu Akdeniz'de Liman Kentleri

1800-1914

Editörler: Çağlar Keyder
Y.Eyüp Özveren
Donald Quataert
Çeviri: Gül Çağalı Güven
Tarih Vakfı Yurt Yayınları
İstanbul, 1994
157 sayfa

Bu kitapta, Fernand Braudel Merkezi'nde bir araştırma grubunca yürütülen çalışmalardan elde edilen altı makale sunuluyor. Emperyalizm çağında Doğu Akdeniz'in bütün önemli liman kentlerinde gerçekleşen dönüşümü incelemeyi planlayan araştırma grubu, bu amaçla Patras, Selanik, Trabzon, İzmir ve Beyrut'u ele alıyor. Araştırmada temel alınan nokta, dünya ekonomisinin ve toplumsal dönüşümünün önemli birimleri olan liman kentlerinin incelenmeden anlaşılacağı idi. Önsözde de belirtildiği gibi, derlemede yer alan makaleler, dünya sisteminin 19.yüzyıldaki genişlemesi sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nda ortaya çıkan toplumsal dönüşümleri anlamak için yapılan ilk girişimleri oluşturuyor. Bu tarz bir genişleme, çevre alanlarının bütünleşmesi, bu bütünleşmenin toplumsal ve ekonomik sonuçları, liman kentlerinden yola çıkılarak incelenmiş. Böyle büyük çaptaki tüm projelerde olduğu gibi, araştırma grubu başlangıçta ortaya koyduğu sorulara kısmen yanıt getirebildiğini belirtiyor.

Kitabı oluşturan altı makalenin isimleri: İzmir; Patras; Trabzon; Beyrut; Selanik ve Osmanlı İmparatorluğu'nda Liman Kentleri; Bazı Kuramsal ve Tarihsel Perspektifler.

Doğada Yaşam ve Gezi Notları

Haldun Aydingün
Yayınevi Yayıncılık
İstanbul, 1992
272 Sayfa

Cumhuriyet Dergi'de Ekim 1989 ile Aralık 1991 tarihleri arasında yayınlanan yazılardan oluşan bu kitap, Aydingün'ün deyişiyle "doğaya, özellikle de dağlara ve yürüyüşlere gitmek isteyenlere nereye, nasıl, neden girmeleri gerektiğini anlatan, iddasız ve çok temel bir kitap."

Beş bölümden oluşan kitabın bölümleri Giriş; Düşünceler, Gözlemler ve Bu İşin Biraz Felsefesi; Doğa Etkinliklerinin Aşlatınları; Doğa Etkinlikleri İçin Gerekli Teknik Bilgiler ve Öneriler; Kamp ve Yürüyüş Malzemeleriyle İlgili Öneriler şeklinde sıralanıyor.

Dağcı olmanın pek çok durumda evrensel bir kulübün üyesi olmayı sağladığını söyleyen Aydingün, bir dağ gezisine giderken, insanın en önemli gereksiniminin iyi bir arkadaş olduğunu belirtiyor.

Yürürken nelere dikkat edilmesi gerektiği, üzerinde durulan konulardan biri. Aydingün, iyi bir yürüyüşte her 50 dakikada bir 10 dakika mola verilmesi gerektiğini belirtiyor. Zevkli bir yürüyüşü bir an önce bitmesi istenen bir ziyete dönüştüren ayak vurmalarına karşı alınabilecek önlemler de bu konuyla ilgili söylenenlerden. Kayalara tırmanırken kullanılan malzemeler ve yapılması gerekenler, ısı kaybı ve sıcak çarpması gibi insan hayatını tehlikeye sokan durumların nasıl ortaya çıktığı ve bunlara karşı alınacak önlemler de ele alınıyor. Çadır yerini doğru seçmek, kumanyaların niteliği, yürüyüşte giyim kuşam, ayakkabı, uykü tulumu, sırt çantası, mat, çadır gibi malzemeler seçerken dikkat edilmesi gerekenler de kitabın içeriğine örnek olarak gösterilebilir. Çoğunluğunu eğlenceli ve ilgi çekici gezi yazılarının oluşturduğu kitap doğa sporları ve dağcılıkla ilgilenenler için bir kaynak niteliğinde.

Kapadokya Kaya Kiliselerinde Üç Gün

Yorgo Seferis
Çeviri: Samih Rifat
Yapı Kredi Yayınları
İstanbul, 1994
91 Sayfa

Çağdaş Yunan şiirinin en büyük ustalarından biri olarak kabul edilen Yorgo Seferis'in Ankara'da Yunan Elçiliğinde çalıştığı sıralarda yapmış olduğu Kapadokya gezisini anlatan bu kitap, 1953 yılında ilk kez Atina'da Fransız Araştırma Kurumu yayınları arasında kitaplaştırılan bir gezi günlüğü. Seferis, Kapadokya'dan ve Kapadokya kaya kiliselerinden bahsederken doğa, şiir, resim, sanat, Avanos'dan Göreme'ye, Ürgüp'ten Zelve'ye, Kılıçlar Kilisesi'nden Tokalı Kiliseye uzanan bir gezinin anlatıldığı kitap Şapel ve Kiliseler olarak iki kısma ayrılıyor. Seferis'in gözlemleri ile günümüz sanat tarihçilerinin düşünceleri çok farklı olabilir. Ancak 50'li yıllarda Kapadokya'nın tamamını üç gün gibi kısa bir sürede gözlemeye çalışan birinin izlenimleri ile ilgili olarak bir yargıya varmak hiç de kolay değil. Kitabın aynı zamanda çevirisini de yapan Samih Rifat tarafından çekilen, çevreye, kiliselere ve fresklere ait çok sayıda fotoğraf da kitaba canlılık katıyor.

Kapadokya Kaya Kiliselerinde Üç Gün, 50'li yılların başında, henüz bozulmamış, ziyaretçi akınına uğramamış bir Kapadokya'nın, gizini ve gizemini koruyan bir evrenin anlatıldığı, Seferis'in ünlü günlüğünün tekniğiyle yazılan ama günlüğün dışında oluşturulan bir kitapçık.

Kuzeye Giden İnce Yol ve Diğer Gezi Notları

Matsuo Başo
Çeviri: Coşkun Yerli
Yapı Kredi Yayınları
İstanbul, 1994
126 sayfa

Japon haiku şairlerinin en büyüğü sayılan Matsuo Başo'nun bu kitabı Sunuş'un dışında Mezarsız Bir İskeletin Notları; Kaşima Tapınağı'na Ziyaret; Yolculukta Yıpranmış Bir Çantanın Notları; Sarajına Köyünü Ziyaret ve Kuzeye Giden İnce Yol adındaki gezi notlarından oluşuyor. Şairin bu geziler sırasında izlediği yolları gösteren haritalar da kitabın sonunda yer alıyor.

Başo'nun gezi notları okunurken, o dönemlerde Japonya'da bir evren bir yere güvenin oldukça tehlikeli olduğu ve bu tür zevk ya da vakit geçirmek amaçlı gezilerin çok ender olduğu göz ardı edilmemelidir.

Başo, kendi öz benliği de dahil olmak üzere onu gerçek kimliğinden uzaklaştıran dünya bağlarından kurtulmak için bir çare olarak geziye çıkmayı seçmiş. Mezarsız Bir İskeletin Notları, bu duygularla başlıyor. Bu yapıt, dünyayı ile Japon şiirindeki geleneksel biçimin en kasası olan ve toplam onyeddi heceden oluşan haiku'nun beraber kullanımından oluşuyor. Bu yazı, kendi benliğinden kurtulmaya çalışan bir adamın olgunluk yapıtı olarak da görülebilir. Kaşima Tapınağı'na Ziyaret, "...dingin güzelliği ve Japon antik çağlarını andıran tadıyla Başo'nun gezi notları arasında önemli bir yer tutar." Sonraki iki yazı Başo'nun Kaşima Tapınağı'na yaptığı ziyaretten hemen sonra çıktığı onbir ay süren büyük geziye ait notlarından oluşuyor. Kuzeye Giden İnce Yol, Başo'nun sonsuzluğu arama çabası olarak ortaya çıkıyor. Burada önemli olan iki şey çeşitlilik ve bütünlük. Ayrıca Başo, bu yazısında dünyayı ile haiku arasındaki dengeyi sağlamada çok başarılı olmuş. "Bu küçük gezi kitabında, göğün altında geçen her şey var. Yalnızca geçkin ve kuru olan değil, genç ve renkli olan da var."

